

**ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ
ОБРАЗОВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
- увођење и осигурање квалитета -
ERI SEE, Београд, 11-12. децембар 2012.**

Јасмина Ђелић,

*Завод за вредновање квалитета образовања и
васпитања*

Основне информације о завршном испиту

- Национални испит којим је обухваћена цела популација ученика на крају осмог разреда.
- Први пут је спроведен 23. и 24. јуна 2011.
- Саставни део основног образовања и васпитања.
- Уместо квалификационог испита.
- Процењује се степен остварености општих и посебних стандарда постигнућа у основном образовању и васпитању.
- Екстерни испит са јасно описаним процедурама и улогама главних учесника.
- Значајна улога Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.
- Организација и надзор Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Увођење завршног испита

- Закон о основама система образовања и васпитања, 2009.
- Завршним испитом **процењује се степен остварености општих и посебних стандарда постигнућа** у основном образовању и васпитању (чл. 82)
- Нове надлежности Завода за вредновање квалитета – припрема програма завршног испита и припрема инструмената завршног испита
- *Правилник о Програму завршног испита у основном образовању и васпитању, објављен 20. јануара 2011.*
- *Приручник о спровођењу завршног испита*

Новине у односу на претходно стање

- Ученици добијају уверење о завршеној основној школи
- На испиту се решавају и задаци који нису претходно објављени у збиркама задатака
- Организована је припрема ученика за полагање испита
- Обавезна је припрема наставника и школа за реализацију завршног испита
- Јасно су дефинисане улоге и одговорности кључних носилаца и учесника
- Припремљен је *Приручник за спровођење завршног испита*
- За ученике са сметњама у развоју и одрасле осмишљен је систем за пружање подршке у припреми и спровођењу завршног испита.
- Свака школа има независну супервизију процеса испита
- Осим извештаја о резултатима завршног испита на републичком и окружном нивоу, припремају се и појединачни извештаји за сваку школу

Функције завршног испита

- Сертификациона – ученици добијају уверење ако су „обавили полагање испита“
- Селекциона – успех на испиту утиче на упис средње школе (учешће 40%)
- Евалуативна
 - процена ефеката основног образовања и васпитања и предузимање мера за унапређивање
 - процена квалитета рада основних школа

Развој завршног испита

- Увођење необјављених задатака и поступно повећање броја необјављених задатака из године у годину
- Сваке године се организује пробни завршни испит на необјављеним задацима за ученике 8. разреда - иницијални и годишњи
- 2014. године цео испит ће се састојати из необјављених задатака.
- 2014. године ученици ће поред тестова из матерњег језика и математике полагати и трећи тест – комбинација 5 наставних предмета
- За ученике који ће овај испит полагати 2014. године, почев од њиховог 6. разреда организују се пробни завршни испити за сва три теста

Принцип поступности

Припрема инструмената завршног испита

- програм завршног испита је основа за израду инструмената
- инструменти се припремају у ЗВКОВ-у по прецизно описаним процедурама
- инструменте припремају радне групе (састављене од наставника и професора са универзитета), поред тога, ангажовани су и рецензенти и консултанци

Инструменти

- 16 збирки задатака на српском, односно матерњем језику
- тестови из српског, односно матерњег језика и математике на седам језика (укупно 42 верзије теста) и упутства за оцењивање тестова

Чланове радних група за израду инструмената на језицима мањина изабрали су представници национални савети мањинских заједница, на основу критеријума Завода.

Завод сарађује са Педагошким заводом Војводине у изради инструмената на мађарском, словачком, румунском, русинском и хрватском језику

Припрема инструмената за ученике са сметњама у развоју и ивалидитетом

- збирке задатака из српског језика и математике припремљене су на Брајевом писму
- припремљени су тестови са увећаним текстом и илустрацијама за слабовиде ученике на српском и мађарском језику
- ученици који наставу похађају по индивидуалном образовном плану радили су тестове које су за њих припремали тимови у школама, на основу упутства Завода за вредновање

Прикупљање и анализа података о резултатима завршног испита

- евалуативна функција завршног испита захтевала је и посебан начин прикупљања и анализе резултата
- први пут су прикупљени подаци о постигнућима ученика на нивоу појединачног задатка и на нивоу области, осим за ученике који су испит полагаали према ИОП-у
- квантитативна и квалитативна анализа резултата
- резултати су приказани на стандардизованој скали која омогућава боље сагледавање стања на системском нивоу, боље поређење резултата различитих група и поређење резултата више генерација
- анализе резултата се припремају за више различитих корисника

Приказивање резултата завршног испита

Приказивање резултата:

- на нивоу ученика, одељења, школе, општине, округа, школске управе и Републике - за сваки тест посебно
- према језику на коме је ученик полагао завршни испит
- према степену развијености општина у односу на републички просек (Уредбом Владе Србије утврђено је 5 група општина различитог степена развијености)
- према полу ученика
- према областима у оквиру наставног предмета
- према нивоу сложености задатака (три нивоа постигнућа у оквиру образовног стандарда)

Извештај о резултатима завршног испита - садржај -

- Основне информације о концепту и процесу увођења
- Организација и спровођење
- Приказ и анализа резултата – национални, регионални, окружни и општински ниво (на свим језицима на којима се испит полагао)
- Примена мера за пружање подршке на завршном испиту ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом
- Примена мера за пружање подршке на завршном испиту полазницима школа у којима се остварују програми основног образовања одраслих

Извештаји о резултатима завршног испита које припрема Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

- *Извештај о реализацији и резултатима завршног испита на нивоу система*
- *Извештај о супервизији спровођења завршног испита*
- извештаји о карактеристикама тестова и задатака
- *Извештај о контроли квалитета оцењивања*
- појединачни извештаји о резултатима завршног испита за сваку школу

Подршка

- *Приручник за спровођење завршног испита*
- *Смернице за планирање, организовање и спровођење завршног испита за ученике са сметњама у развоју и ученике из социјално нестимулативних средина*
- *Смерница за планирање, организовање и спровођење завршног испита за школе које остварују програм основног образовања одраслих*
- Обуке за школе и представнике МПНТР – ИПА 2008
- Састанци са представницима школа
- Сајтови МПНТР, ЗВКОВ, ОКНИ (ИПА 2008)

Како се резултати завршног испита користе у спољашњем вредновању рада школа?

- као подаци на основу којих се процењује оствареност шест од 158 индикатора квалитета
- приликом одлучивања о пет изабраних стандарда за које ће у извештају бити приказани нивои остварености (1 до 4)
- као докази квалитета када се одлучује о процени остварености кључних, додатних и преосталих стандарда

Приказивање резултата завршног испита за школе (за сваки тест посебно)

- проценат ученика који решавају задатке са основног, средњег и напредног нивоа
- дистрибуција постигнућа ученика у односу на оцене из седмог и осмог разреда
- поређење постигнућа школе са просечним постигнућем општине, округа, школске управе и републике
- поређење постигнућа одељења
- просечна постигнућа ученика по областима на различитим нивоима
- анализа постигнућа на нивоу задатка

Упутство за употребу резултата завршног испита.

Употребна вредност приказаних резултата на нивоу школе

- за планирање развоја школе на основу резултата истраживања и објективних и мерљивих показатеља
- за унапређивање наставе и учења у школи у правцу промене приступа у раду са ученицима и унапређивања праћења напредовања ученика
- за развој наставе која ће бити усмерена на остваривање образовних стандарда
- за самовредновање и вредновање у области квалитета Настава и учење и у другим областима
- за јасније сагледавање стања у школи у односу на постављену визију и мисију развоја и постављене приоритете на нивоу система
- за планирање професионалног развоја наставника
- за унапређивање тимског рада наставника у функцији развоја школе
- за развој знања и вештина наставника у области вредновања образовних постигнућа ученика

Основа за унапређивање завршног испита

- анализа задатака и тестова
- контрола квалитета оцењивања задатака
- извештаји супервизора са предлозима за унапређивање
- ревизија правилника, процедура, приручника и супервизије
- прикупљање додатних података за квалитативну анализу постигнућа ученика
- одлука о формирању нове јединице у МПНТР која ће се бавити унапређивањем процедура завршног испита и управљањем развоја испита
- унапређивање извештавања о току и резултатима завршног испита

Хвала на пажњи.

jdjelic@ceo.gov.rs

www.ceo.edu.rs